

Інполітова І. Я., к.е.н., доцент
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
доцент кафедри економіки підприємства та менеджменту

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ

Динамічні зміни освітнього середовища потребують зміни освітньої парадигми. Це обумовлює поступове залучення до традиційної освіти онлайн навчання, що дозволяє студенту, як користувачу освітніх послуг, самостійно обирати вектор власної освіти (самоосвіти). Тому, вищий навчальний заклад, який бажає не тільки виживати, а й бути затребуваним на ринку освітніх послуг, має активно вливатися в процес створення навчальних дисциплін (курсів) для онлайн навчання. Ці тенденції характерні і в світлі того, що, закінчуючи будь-який університет студент, повинен відразу актуалізувати отримані компетентності, які не є усталено величиною і вміти навчатися протягом життя [1, 2, 3]. Тому широкого розповсюдження серед студентів отримала самоосвіта, яка реалізується шляхом онлайн навчання.

Метою дослідження є визначення напрямів використання елементів онлайн навчання в вищих навчальних закладах України.

Існують деякі протиріччя у розумінні сутності та визначення онлайн навчання. Деякі вищі навчальні заклади ототожнюють дистанційну та заочну форму навчання з онлайн навчанням. Проте, це не зовсім правильно, оскільки, дистанційне навчання — сукупність сучасних технологій, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) від тих, хто навчає (викладачів, визначних постатей у певних галузях науки, політиків), до тих, хто навчається (студентів чи слухачів). Застосовується під час підготовки як у ВНЗ, так і в бізнес-школах. Основними принципами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі роботи, надання студентам можливості самостійного освоєння

досліджуваного матеріалу, а також консультаційний супровід у процесі дослідницької діяльності. Дає змогу навчатися на відстані, за відсутності викладача [4].

Відповідно до нормативних документів під «дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [5]. Онлайн-навчання, в свою чергу, – це технологія навчання, заснована на використанні засобів ІКТ та принципах самоосвіти, яка охоплює весь спектр дій, починаючи від підтримки процесу навчання, доставки навчального контенту слухачам до контролю отриманих знань та навичок й сформованих компетентностей. Широкого розповсюдження дістало дистанційне самонавчання, яке є не лише привабливе, а доволі ефективним способом самовдосконалення та розвитку. У табл. 1 автором було проведено огляд основних, найбільш популярних онлайн платформ для навчання.

Таблиця 1

Дослідження основних онлайн-платформ

Назва	Особливість	Ступінь універсальності	Коштовні/ безкоштовні	Переваги
1	2	3	4	5
зарубіжні				
Coursera	Навчальні курси представлені провідними університетами світу, різними мовами	універсальна	Платні/ Безкоштовні, отримання верифікованого сертифікату потрібно сплачувати	Можливість підвищувати свою кваліфікацію і викладачам
Khan Academy	Орієнтація більш на шкільні дисципліни	універсальна	безкоштовні	Дозволяє вивчати будь-яку навчальну дисципліну без попереднього досвіду
Udacity	Навчальні курси поділені на чотири рівня складності	Спеціалізована, об'єднує "computer	платні	не фіксований графік початку курсу, розраховані на

		science".		отримання повноцінної професії
--	--	-----------	--	--------------------------------------

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5
edX	Орієнтація на строки виконання завдань, за їх недотримання знижуються бали	унівесальна	безкоштовна	Збалансований комплекс теоретичного та практичного матеріалу
Canvas Network	Різноманітні навчальні курси, підготовані не тільки викладачами. Відсутність стандартизованого підходу до викладання	універсальна	Безкоштовні/умовно безкоштовні/ платні	Розвиток практичних навичок і для захопленя
iTunes U	інструмент для ведення уроків для викладачів та учнів	універсальні	безкоштовні	Платформа для організації курсів - iPad
Udemy	Широкі можливості інтерактивного спілкування, можливість викладення власно розробленого контенту	універсальні	безкоштовні та платні	Мова викладання тільки англійська
українські				
Prometheus	громадський проект, який надає безкоштовний доступ до дистанційного навчання всім бажаючим	Обмежена кількість курсів	безкоштовні	надає платформу для створення онлайн курсів університетам та фахівцям в різних галузях знань.
EP: the e-learning platform	інноваційні засоби професійної освітньої підготовки через використання технологічних інструментів	Обмежена кількість курсів	безкоштовні	
MOOCology	Онлайн курси від провідних університетів світу адаптуються для української аудиторії	Обмежена кількість курсів	платні	Інтеграція онлайн та офлайн освіти
російські				
Eduson	має чітко	Обмежена	безкоштовні та	Виклик

	виражене бізнес спрямування	кількість курсів	платні	традиційним МВА
--	-----------------------------	------------------	--------	-----------------

Основною перевагою даного формату навчання є те, що студенти можуть отримувати необхідні знання дистанційно і при цьому бути впевненими у їх якості, адже програми розробляються викладачами кращих університетів світу. Єдина необхідна умова – бажання вчитися та здатність утримати це бажання протягом тривалості курсу. Перевагами при здійсненні онлайн навчання є: особиста відповідальність студента за результати навчання; формування власної швидкості опанування дисциплін та власної траєкторії розвитку; використання інформаційних технологій при наданні освітніх послуг; можливість спілкування між студентом та викладачем у режимі онлайн; віддалений доступ до навчальних матеріалів.

Досліджуючи переваги онлайн навчання автором було здійснено спробу запровадження онлайн навчання поряд з традиційним у навчальний процес вищого навчального закладу. На базі отриманого досвіду було визначено необхідні змістовні блоки для онлайн курсу:

- 1) визначення компетентностей, які повинні бути сформовані в результаті вивчення навчальної дисципліни;
- 2) навчальний контент, який сприяє ефективному формуванню компетентностей;
- 3) нормування часу студенту, який записався на вивчення дисципліни, з визначенням часу, що буде витрачено на тиждень;
- 4) комплексне завдання, яке дозволить оцінити рівень сформованості компетентностей.

Існують також певні вимоги до контенту навчальної дисципліни. Складовими відео-заняття, на думку автора, можуть бути: структура навчальної дисципліни та перелік майбутніх сформованих компетентностей; місце кожної теми в структурі навчальної дисципліни; відео- лекція за темою; практичні приклади у відео-форматі; контрольні запитання; завдання для самостійної роботи (перевірка рівня сформованості компетентностей; чат або електронна пошта.

Для запровадження елементів онлайн навчання в учбовий процес вищого навчального закладу, необхідно дотримуватися наступних вимог: готовність студентів вчитися самостійно; володіння навичками використання ІКТ-технологій, розуміння та мислення студентів іноземною мовою; високий рівень самосвідомості та автономності при самостійному опрацюванні навчального матеріалу. Проте, існують і перешкоди при запровадженні елементів онлайн навчання, серед яких «консерватизм» в методах навчання викладачів; можливість втрати контролю викладачем діяльності студента як з позиції можливого плагіату, так і недостатнього рівня консультування; складність з механізмом оцінювання.

Отже, запровадження елементів онлайн навчання в навчальний процес виступає лише одним з чинників підвищення якості освіти студентів в Україні. Навчальні курси, які представлені на різних освітніх платформах сприяють та заохочують студентів до набуття комплексу професійних навичок та роблять їх більш компетентними та конкурентоспроможними на ринку праці. Запропонований підхід щодо використання елементів онлайн навчання в навчальному процесі дозволить вищим навчальним закладам підвищити власну конкурентну позицію в освітньому просторі.

Література

1. Карпенко М.М. Перспективи реалізації в Україні концепції освіти протягом життя: чинники і механізм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/sp/2011_4/045-051.pdf.

2. Карпенко М. Аналітична записка. Освіта протягом життя: світовий досвід і Українська практика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/252/>.

3. Шинкарук В. Забезпечення якісної освіти впродовж життя. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine2015.org.ua/tsil2>.

4. Визначення поняття «дистанційне навчання» / Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://uk.wikipedia.org/wiki/>

[https://uk.wikipedia.org/wiki/
%D0%94%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD)

%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5_%D0%BD

%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F

5.«Про затвердження Положення про дистанційне навчання» – Наказ № 466

[Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13/paran18#n18>